

УДК 629.481

DOI: 10.34029/2311-4061-2020-134-1-35-37

Інженери Пустовгар В. О., Кравченко В. М.

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСПЕКЦІЙНОГО ОРГАНУ З ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ ПОСЛУГ З ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ, РЕМОНТУ ТА ПРОЦЕСІВ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНОГО РУХОМОГО СКЛАДУ

Ключові слова: залізничний транспорт, рухомий склад, технічне обслуговування, виробничі підрозділи, оцінка відповідності, атестація, нормативні документи, показники невідповідності.

Відповідно до законодавства України у сфері технічного регулювання, оцінка відповідності залізничної продукції, послуг з її ремонту та процесів експлуатації має здійснюватися акредитованими організаціями: органами сертифікації або інспектування, випробувальними лабораторіями.

Філія «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут залізничного транспорту» (НДКТІ) АТ «Укрзалізниця» акредитована в Національному агентстві з акредитації України (НААУ) та отримала атестати акредитації випробувальної лабораторії на відповідність ДСТУ ISO/IEC 17025 [1] і інспекційного органу на відповідність ДСТУ ISO/IEC 17020 [2] щодо можливості проведення оцінки відповідності залізничної продукції, послуг з її ремонту та процесів організації експлуатації. Це дає змогу забезпечити легітимну, ефективну і конкурентоспроможну діяльність Товариства в сфері контролю якості продукції та послуг що надаються.

Інспекційний орган, створений у філії «НДКТІ» АТ «Укрзалізниця» наказом від 29.08.2016 №287 для реалізації завдань з оцінки відповідності послуг з технічного обслуговування та ремонту рухомого складу, процесів експлуатації рухомого складу на відповідність виробництва вимогам чинних нормативних документів. Процедура інспектування виробництва здійснюється відповідно до затверджених норматива «Системи мене-

джменту. Інспектування. Методи та процедури» та програм інспектування.

Затвердженими план-графіками проведення атестації у 2019 році передбачалось проведення атестації 132 підрозділів АТ «Укрзалізниця», в тому числі по господарствам:

- вагонне – 50 підрозділів;
- локомотивне – 55 підрозділів;
- приміських пасажирських перевезень – 21 підрозділів;
- пасажирських перевезень далекого сполучення – 6 підрозділів.

За 2019 рік Інспекційним органом філії «НДКТІ» проведено оцінку відповідності виробництва 137 структурних підрозділів АТ «Укрзалізниця», 31 суб'єкт господарювання, що не входять до структури товариства, виробничою діяльністю яких є ремонт, обслуговування та експлуатація залізничного рухомого складу.

На основі результатів інспектування, що проведені Інспекційним органом, філією «НДКТІ» АТ «Укрзалізниця» атестовано ряд структурних підрозділів АТ «Укрзалізниця» та суб'єктів господарювання, що не входять до структури акціонерного товариства на право виконання ремонту, обслуговування та експлуатації залізничного рухомого складу, в результаті чого:

- видано 144 атестати на право ремонту/обслуговування чи експлуатації;
- відтерміновано видачу атестатів 9-ти підрозділам;
- відмовлено у видачі атестатів 5-ти підрозділам.

За результатами виконаної роботи проведено аналіз виявлених невідповідностей при інспектуваннях.

Характерними невідповідностями для вагонних депо з ремонту та технічного обслуговування вантажних вагонів є:

- недостатнє забезпечення виробничих підрозділів необхідною конструкторською документацією;
- невідповідність кваліфікації електрозварників, які залучаються до виконання зварювальних робіт на відповідальних вузлах рухомого складу (несучих конструкціях) - відсутні необхідні категорії допуску «АН»;
- відсутність персональних умовних номерів (клейм) у електрозварників з категорією допуску «АН»;

- відсутність технологічних та технічних можливостей для виконання деповського та капітального ремонтів вагонів-цистерн з ремонтом котлів цистерн;
- незадовільна якість фарбування вагонів;
- відсутність контролю або незабезпечення необхідної твердості наплавленого та обробленого металу при ремонті автозчепного обладнання;
- відсутність фіксації процедур ремонту за відповідними обліковими та звітними формами (ф. ТКУ-6)
- відсутність підтвердження результатів випробувань запасних резервуарів автогальмівних систем вагонів, при виконанні деповського ремонту та контролю термінів цих випробувань;
- відсутність (або непрацездатність) електрогорнів для нагріву заклепок при виконанні ремонту візків та рам вагонів;
- брак необхідних мийних розчинів при виконанні обмивки візків та їх вузлів у мийних машинах.

По пунктах технічного обслуговування вагонів:

- не укомплектування запасними частинами для організації технічного обслуговування вагонів (невідповідність незнижувальному запасу);
- у більшості експлуатаційних вагонних депо не обладнані пости безпеки оглядачів вагонів;
- неукомплектованість штатної чисельності оглядачів вагонів.

До найбільш частих невідповідностей, стосовно надання послуг з ремонту локомотивними та моторвагонними депо, відносяться наступні:

- відсутність системи обліку, актуалізації, впорядкування наявної конструкторської, технологічної та нормативної документації, брак технологічних процесів з ремонту;
- не виконуються перевірки горизонтальності положення полозів струмоприймачів електровозів (перекіс полоза) лінійкою з рівнеміром;

- недотримання технології ремонту електричних машин в частині просочування обмоток якорів та їх сушки і балансування;
- не виконуються випробування на нагрівання в годинному режимі роботи, з реверсуванням, тягових електродвигунів (ТЕД);
- при гідравлічних випробуваннях опресування проводиться водою з невідповідними температурними показниками;
- порушення режимів випробувань компресорів після ремонту (випробування на продуктивність, на витік повітря, на нагрів), відсутній контроль температури масла в картері компресора при випробуваннях, що не відповідає вимогам інструкції ЦТ-0058 [4];
- відсутність шаблонів для перевірки профілю і величини зношення контактів контакторів;
- не здійснюється контроль за повітряними резервуарами, які вичерпали термін експлуатації (20 років) – перед їх опосвідченням не проводиться експертне обстеження, що не відповідає вимогам п.4.4 ЦТ-ЦВ-ЦЛ-ЦП-0050 [3];
- порушуються терміни поновлення сертифікатів фахівців з неруйнівного контролю;
- регулювання ресорного підвішування рухомого складу, виміри його рами проводяться на невивірених ділянках колії, не перевіряються основні розміри рам візків;
- при ремонті автогальмівного обладнання використовуються гумові деталі з вичерпаним терміном придатності;
- не проводиться динамічне балансування коліс вентиляторів.

Типові невідповідності, які виявлені при інспектуванні дільниць з експлуатації локомотивних та моторвагонних депо:

- недостатній рівень забезпечення персональними комп'ютерами машиністів-інструкторів, що не відповідає вимогам ЦТ-ЦРП-0195 [5];
- комплектація медичних аптечок будинків відпочинку локомотивних бригад не відповідає переліку, який наведений в додатку В до Правил ЦТ-0225 [6];
- не дезінфікується м'який інвентар будинків відпочинку локомотивних бригад;

- порушуються терміни повірки вимірювальних приладів, що застосовуються на пунктах технічного обслуговування локомотивів, що не відповідає вимогам ЦТ-0056 [7];
- на пунктах технічного обслуговування локомотивів (ПТОЛ) відсутні ломики для перевірки дії запобіжників від саморозчепу автозчепу та заглушки кінцевого рукава з отвором діаметром 5 мм для перевірки кранів машиніста ум. № 394 (395), що не відповідає вимогам ЦВ-ЦЛ-ЦТ-0014 [8], ЦТ-0058 [4];
- на ПТОЛ локомотивів відсутній оперативний запас для поповнення інструменту та інвентарю на локомотивах, що не відповідає вимогам ЦТ-0056 [7].

Висновки

Створення та акредитування інспекційного органу філії «НДКТІ» АТ «Укрзалізниця» забезпечує легітимну, ефективну і конкурентоспроможну діяльність акціонерного товариства в сфері контролю якості залізничної продукції та послуг.

В процесі діяльності інспекційний орган, підтвердив свою спроможність в проведенні оцінки відповідності послуг підприємств АТ «Укрзалізниця» та іншого підпорядкування з технічного обслуговування і ремонту рухомого складу та забезпечення існуючих процесів експлуатації рухомого складу у відповідності з вимогами чинних нормативних документів.

Література

1. Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій (ISO/IEC 17025:2017, IDT): ДСТУ ISO/IEC 17025:2017. – [Чинний від 01.01.2018]. – Київ Держспоживстандарт України, 2018 – 26 с. – (Нац. Стандарт України).
2. Оцінка відповідності. Вимоги до роботи різних типів органів з інспектування (EN ISO/IEC 17020:2012, IDT): ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2014. – [Чинний від 01.01.2016]. – Київ Держспоживстандарт України, 2015 – 28 с. – (Нац. Стандарт України).
3. Правила нагляду за котлами і повітряними резервуарами рухомого складу залізниць: ЦТ-ЦВ-ЦЛ-ЦП-0050. – Затверджена наказом Укрзалізниці від 20.06.2002 №312-Ц. – Київ: Укрзалізниця, 2002. – 38 с. – (Галузевий норм. документ).
4. Інструкція з технічного обслуговування, ремонту та випробування гальмового устаткування локомотивів і моторвагонного

рухомого складу ЦТ-0058. – Затверджена наказом Укрзалізниці від 04.02.2003 р. №034. – Київ: Укрзалізниця, 2003. – 213 с. – (Галузевий норм. документ).

5. Інструкція машиніста-інструктора локомотивних бригад ЦТ-ЦРП-0195. – Затверджена наказом Укрзалізниці від 26.04.2010 р. №297-Ц. – Київ: Укрзалізниця, 2010. – 40 с. – (Галузевий норм. документ).

6. Правила улаштування і утримання будинків та кімнат відпочинку локомотивних бригад ЦТ-0225. – Затверджена наказом Укрзалізниці від 31.07.2013р. №249-Ц. – Київ: Укрзалізниця, 2002. – 38 с. – (Галузевий норм. документ).

7. Рухомий склад залізниць України. Автозчепний пристрій. Правила ремонту та обслуговування СТП 04-015:2018. – Затверджений наказом Укрзалізниці від 07.08.2019 № 505. – Київ: Укрзалізниця, 2018. – 172 с. – (Галузевий норм. документ).

8. Інструкція по технічному обслуговуванню електровозів і тепловозів в експлуатації ЦТ-0056. – Затверджена наказом Укрзалізниці від 27.12.2002 р. №670-Ц. – Київ: Укрзалізниця, 2002. – 54 с. – (Галузевий норм. документ).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Пустовгар Валентин Олександрович, начальник Центру оцінки відповідності філії «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут залізничного транспорту» (НДКТІ) АТ «Укрзалізниця». Вул. І. Федорова, 39, м. Київ, 03038, Україна. Тел.: +38 044 465 38 46. E-mail: pvo1520mm@gmail.com.

Кравченко Віктор Миколайович, начальник науково-дослідного відділу тягового рухомого складу та моторвагонного рухомого складу філії «НДКТІ» АТ «Укрзалізниця». Вул. І. Федорова, 39, м. Київ, 03038, Україна. Тел.: +38 044 309 63 18. E-mail: kvn2202@ukr.net